

LBRIS

We know
books

ANA-MARIA PAVEL

Catalogul elevilor dispăruți

LETRAS
Promovăm autorii români

Cuprins

Primul gând	7
Radu (2011).....	10
Ilinca (2013).....	18
Matei (2015).....	25
Ana (2016)	35
Andrei (2014).....	41
Horia (2017).....	47
Ida (2018).....	53
Matei (2019).....	59
Mișa (2012).....	64
Teo (2014).....	71
Andrei (2019).....	78
Tudor (2020)	86

Bianca (2021)	94
Daria (2022)	100
Damian (2024)	107
Sorin (2025)	115
Alex (2011)	123
Elena (2013)	129
Rareș (2016)	137
Sofia (2026)	145
Luca (2027)	153
Vlad (2028)	162
Cătălin (2028)	172
Victor (2030)	180
Matei (2031)	187
Sorin (2022)	195
Radu (2032)	200
Fără nume (2034)	207
Și alții	211
Arhivare	219

Primul gând

Am început catalogul într-o perioadă de stabilitate deplină.

Totul funcționa. Metoda era limpede, exercițiile își aveau locul, progresul putea fi măsurat. Predam aceleași game, aceleași studii, aceleași fraze din Bach și Vivaldi, cu o precizie care venea din ani de practică. Mâna mea corectă aproape înainte ca greșeala să se așeze în sunet. Știam unde va cădea arcușul prea greu, unde va fugi degetul din poziție, unde respirația va rupe fraza.

Spuneam „mai legato“ cu liniște matematică.

Legato-ul avea sens. Rigoarea avea sens. Exigența producea rezultate.

Elevii plecau uneori. Se întâmplă. Muzica cere perseverență, iar perseverența separă dorința de vocație. Catalogul oficial consemna simplu: „*retras*“. Formula era clară, administrativă, suficientă. Într-o instituție, lucrurile trebuie să fie consemnate.

Într-o după-amiază, după ultima oră, am deschis dulapul cu obiecte rămase în urmă. Gestul a venit din reflexul ordinii.

O mănășă mică, o cutie de sacăz aproape goală, un caiet de teorie cu numele șters, o fundiță roșie, o coardă mi desfăcută din tensiune. Le-am așezat pe birou în linie dreaptă, ca într-un inventar discret.

Fiecare obiect aparținea cuiva care traversase sala mea de clasă. Fiecare obiect marca o prezență consumată.

Am privit lucrurile câteva minute. În sală plutea o liniște densă, încărcată de exerciții repetate și de corecții precise. În acel moment mi-a venit primul gând: evidența trebuie completată.

Am scos din geantă un caiet subțire, cu spirală, cumpărat dintr-un impuls banal. Coperțile gri aveau discreția potrivită pentru un registru personal. Pe prima pagină am scris cu litere drepte:

Catalogul elevilor dispăruți.

Titlul mi s-a părut exact. Într-o clasă de muzică, absența produce un gol măsurabil. Un scaun liber, un pupitru neatins, o partitură rămasă în sertar. Absențele schimbă ritmul unei încăperi.

Am ținut pixul câteva clipe deasupra paginii. Gândul era limpede: dacă instituția consemnează plecările prin formule, memoria cere un spațiu mai larg. Un nume merită mai mult decât o mențiune într-o rubrică.

Primul nume a venit fără ezitare.

Radu.

Îmi aminteam graba lui, nerăbdarea, energia care se lovea de măsură. Îmi aminteam corecțiile, opririle, reluările. Îmi aminteam că îl împinsesem mereu spre o versiune mai bună a lui însuși.

Am scris numele cu siguranța unui gest justificat.

În acel moment, catalogul părea o extensie firească a ordinii mele. O arhivă necesară. O completare a sistemului.

Primul gând a fost simplu: fiecare plecare trebuie înregistrată.

Abia mai târziu aveam să înțeleg ce înseamnă, de fapt, o plecare.

RADU

(2011)

În cancelarie miroase mereu a cafea reîncălzită și a hârtie umedă. Nu a cafea bună, ci a cafea trecută prin prea multe mâini și prea puține pauze. A hârtie care a fost citită, răsfoită, îndoită, apoi uitată într-un sertar care nu se mai închide bine. E un miros de lucru neterminat, de frază muzicală abandonată la măsura a doua, cu arcușul suspendat în aer, ca o promisiune pe care nimeni nu o mai cere înapoi.

De ceva vreme, am început să număr altfel lucrurile din jurul meu. Nu mai număr premiile, diplomele, fotografiile de pe pereți, nici reușitele bifate cu pix roșu. Număr ceea ce rămâne. Urmele. Golurile. Obiectele care nu mai au stăpân.

Catalogul oficial stă într-un sertar, exact acolo unde ar trebui să fie. E un obiect cu coperti tari, o cărămidă disciplinată, grea, sigură pe sine. În el, elevii intră și ies ordonat, ca niște cifre într-un calcul contabil. Acolo nu există „dispărut”. Nu există „n-am mai știut de el”. Există doar formule curate: „transfer”, „neîncheiat”, „retras”. Ca și cum ai schimba numele unei dureri, sperând că, odată botezată corect, va înceta să doară.

Catalogul meu nu arată deloc ca un catalog. E un caiet subțire, cu spirală, cumpărat într-o zi banală, dintr-un impuls fără explicație. Nu aveam nevoie de nimic, dar aveam nevoie să duc ceva acasă. L-am pus pe birou, lângă metronomul care nu mai bate de mult — o relicvă cu mecanismul obosit — și am scris pe prima pagină cu un pix care nu se hotărâse dacă încă mai trăiește:

Catalogul elevilor dispăruți.

Am subliniat cuvântul „dispăruți” de două ori, apăsând, ca și cum aș fi vrut să-l țin pe loc, să nu alunece și el în neantul formularelor oficiale. Apoi am stat câteva minute și m-am uitat la titlu, cu o jenă aproape comică. În timp ce eu făceam literatură, elevii mei dispăruți trăiau, probabil, foarte bine. Sau foarte prost. Sau pur și simplu trăiau. Ceea ce, în sine, e deja mult.

Primul nume care mi-a venit în minte a fost Radu.

Nu talentul îl făcea deosebit și nici premiile obținute. Ci pentru că avea auz absolut și un fel de tristețe neterminată, ca o frază muzicală care nu găsește niciodată rezoluția, rămâne suspendată într-o tensiune pe care nimeni nu se grăbește s-o rezolve.

Radu a intrat în sala de vioară într-o marți. Îmi amintesc ziua nu pentru că s-ar fi întâmplat ceva spectaculos, ci pentru că marțea aveam mereu senzația că săptămâna e un coridor lung, prost luminat, iar eu merg pe el fără să ajung nicăieri. Purta o geacă prea mare, cu fermoarul stricat, care se deschidea singură dacă respira mai adânc. Vioara era într-o cutie veche, cu un abțibild aproape șters pe capac, iar arcușul părea mai bătrân decât el, cu părul rar și obosit.

— Bună ziua, a spus, fără să ridice privirea.

— Bună ziua, i-am răspuns eu, cu vocea aceea profesională, neutru-caldă, pe care o folosești când nu știi încă dacă urmează să iubești sau doar să suporti un copil.

L-am pus să cânte un sol pe coarda re. Nimic spectaculos. Un test mic, aproape banal. L-a cântat fără să clipească. Era un sol perfect — nu perfect ca sunet, nu perfect ca timbru, ci perfect ca potrivire. Ca și cum nota aceea ar fi existat înainte să o atingă el și nu făcuse decât s-o trezească din somn.

— Ai mai făcut vioară? am întrebat.

— Puțin.

„Puțin“ era felul lui de a spune „mult“. Așa am început să învăț limba lui Radu: o limbă în care lucrurile mari se spun încet și cele mici nu se spun deloc.

În următoarele săptămâni, Radu a devenit elevul pe care îl aștepti fără să-ți dai seama. Nu pentru că era spectaculos, ci pentru

că făcea ceva rar: asculta cu tot corpul. Nu doar cu urechile. Când îi arătam o frază, își încorda umerii de parcă fraza aceea îl privea direct, îl interoga. Când îi spuneam „mai ușor cu brațul drept“, se uita la mine ca și cum brațul drept era o țară străină, iar cu îi întindeam o hartă aproximativă, desenată din memorie.

Momentul în care am înțeles că urechea lui nu era doar bună, ci altfel, a venit firesc, fără dramă.

Am cântat o notă la pian — un la, cred. El nu s-a uitat spre clape. A spus doar:

— E un la, dar e cam jos.

Am verificat. Era un la, dar, într-adevăr, puțin sub. Pianul era vechi, dezacordat de vreme, iar sala noastră avea umiditatea unei pivnițe care nu se usucă niciodată.

— Ai dreptate, am spus.

Radu a zâmbit foarte puțin. A fost singura lui vanitate: bucuria tăcută că lumea se potrivește, măcar uneori, cu ce aude el.

Într-o zi, a venit cu sacăzul spart. Bucățile mici, gălbui, se mișcau în cutie ca niște dinți. L-a scos și l-a pus pe masă, cu o grijă excesivă, de parcă ar fi fost vinovat de ceva.

— S-a rupt, a spus.

— Cum?

— A căzut.

Nu a spus de pe ce. Nici cum. Nici cine l-a scăpat. M-am uitat la degetele lui. Pe arătător avea o urmă subțire, roșiatrică, ca o linie trasată cu rigla.

— Te-ai lovit?

— Nu, a spus repede.

În ziua aceea, Radu a cântat prost. Nu fals. Prost. E o diferență pe care o înțeleg doar oamenii care au stat suficient timp în aceeași cameră cu un copil și cu o vioară. Când un copil cântă fals, e o problemă de poziție, de tehnică, de atenție. Când cântă prost, e o problemă de viață.

După oră, în timp ce își strângea lucrurile cu o lentoare suspectă, l-am întrebat, cu acel curaj timid pe care îl ai când nu vrei să pari indiscret:

— Totul e bine acasă?

Radu a încremenit o secundă. Apoi a spus:

— Da.

A spus „da” ca pe un exercițiu obligatoriu. Ca pe o gamă pe care trebuie s-o cânti zilnic, indiferent dacă mai crezi în ea sau nu.

După aceea, au apărut absențele. La început rare, apoi tot mai dese. O oră lipsă. Două. Apoi, într-o vineri, mama lui a venit la școală. Era o femeie mică, strânsă în ea însăși, cu fața obosită înainte de vreme. Ținea geanta în față, ca pe un scut.

— Doamna profesoară, nu mai poate veni.

„Nu mai poate” — formularea aceea care transformă vioara într-o boală.

— De ce? am întrebat, deși știam că răspunsul nu va ajuta.

— Are... a ezitat, a căutat un cuvânt care să nu doară... are alte activități.

M-am uitat la mâinile ei. Tremurau ușor. În mod normal, mi-aș fi spus să nu judec. Că părinții știu mai bine. Că nu toți copiii sunt meniți să rămână. În mod normal, mi-aș fi spus multe lucruri normale. Dar în ziua aceea aerul părea acordat prea sus, gata să pocnească.

— Radu e foarte bun, am spus, stupid, ca și cum valoarea ar putea salva un copil.

Femeia a ridicat din umeri.

— Nu contează.

Când a plecat, fraza a rămas în aer ca un refren prost: „Nu contează.”

În catalogul oficial, lângă numele lui, am scris „retras”. Atât. Un cuvânt scurt, bine crescut, care nu deranjează.

În catalogul meu, am scris altfel:

*Radu — 2011 — Auz absolut — Sacâzul spart
„Nu contează.”*